

Barack Obama a meze americké moci

„V roce 2054 postačí celý obranný rozpočet Spojených států k nákupu jediného letadla. O to se bude muset dělit letectvo a námořnictvo; každá z těchto složek je bude mít na tři a půl dne v týdnu, s výjimkou přestupného roku, kdy je na ten jeden den navíc dostane námořní pěchota“, konstatoval před pětadvaceti lety Norman R. Augustine. Bývalý šéf koncernu Martin Marietta, který měl za sebou i několik let práce v Pentagonu a jehož lze označit za pionýra v oblasti výzkumu strukturálního odzbrojení, tento svůj bonmot označil jako „první zákon nadcházející zkázy nebo poslední zákon ekonomického odzbrojení.“ V materiálech věnovaných národní bezpečnosti USA patří teď odkazy na Augustinovy vtipy k tomu veselejšímu čtení.

Budoucí americký viceprezident Joe Biden, dlouholetý předseda zahraničního výboru Senátu, kritizuje stávající projekty protiraketové obrany od samých počátků. Již za Reagana vystupoval ve prospěch přísného výkladu Smlouvy o protiraketové obraně (Anti-Ballistic Missile Treaty, ABM), uzavřené mezi USA a SSSR v roce 1972, a pokusy o její volný výklad odsoudil jako cestu k destabilizaci systému mezinárodní bezpečnosti. Později, po zahájení Bushova programu budování PRO, v projevu předneseném 10. září 2001 citoval analýzu Sboru náčelníků štábů. V ní se útok balistickou raketou ve spektru potenciálních hrozeb Americe objevil až na posledním místě, daleko za nebezpečím skrytým na palubách letadel a lodí.

Tento argument Biden brzy nato zopakoval, když 19. prosince 2001 v úvodníku listu The Washington Post napsal: „Jedno z poučení, která bychom si měli vzít ze zničujících útoků z 11. září, je, že teroristé rozhodnutí poškodit tento národ mohou nasadit širokou škálu prostředků, a že zbraně hromadného ničení – chemické, bio-

logické nebo dokonce jaderné – nemusejí dorazit na špičky mezikontinentální balistické rakety se zpáteční adresou.“ Vynakládání astronomických sum na obranu před nejméně pravděpodobným nebezpečím a lpění Bushovy administrativy na PRO za každou cenu označil Biden za posedlost odvádějící národní zdroje od řešení skutečných hrozeb. Upozornil, že projekt může vyprovokovat ČLR, aby zvýšila dosud nízký počet svých mezikontinentálních raket, a varoval, že Bushovy jednostranné kroky ohrožují soudržnost koalice v mezinárodním boji proti terorismu.

Když Bush v roce 2002 vypověděl smlouvu ABM, Biden to odsoudil jako krok, který podkopává úsilí o nešíření jaderných zbraní a destabilizuje systém kontroly zbrojení. Tyto názory si Biden podržel až do dnešních dnů, kdy ale poukazuje především na fakt, že systém NMD/GMD neprokázal svoji funkčnost. Bidenova jasná opozice vůči PRO zřejmě výrazně přispívá k tomu, že Obama trvá na dalších testech systému. Ty by podle odhadu expertů přinejmenším odložily počátek rozmístování prvků PRO v Evropě na rok

2010. Mezitím ovšem Pentagon čeká důkladná reforma jeho vývojových a akvizičních oddělení a pravděpodobně výrazné škrty, ne-li dokonce rušení některých stávajících programů. Takové kroky si vynucují neradostné vyhlídky v oblasti budoucího financování obranných výdajů, které jsou založeny strukturálně a současná finanční a ekonomická krize pouze zdůraznila naléhavost řešení těchto problémů.

Tři akutní výzvy

Jakkoliv ovšem současný stav Pentagonu volá po zásadní reformě, naléhavější budou zřejmě výzvy za hranicemi. Obama jich po Bushovi zdědí celou řadu, nejakutnější ale bude muset řešit tři z nich: odchod z Iráku, situaci v Afghánistánu a vztahy s Ruskem.

Irák

Analytik společnosti Stratfor George Friedman upozorňuje, že pokud by Obama prostě splnil svůj předvolební slib a stáhnul se z Iráku,

otevře dveře Iránu. Pro ten je z hlediska národní bezpečnosti primárním cílem podvázání vojenské moci jediného potenciálního rivala v regionu, a ještě raději by v Bagdádu instaloval šiitskou vládu nakloněnou spolupráci. Dokud jsou Američané v Iráku, musí Írán přijmout neutrální vládu sousední země. Jestliže ovšem USA odejdou, Íránu tím rozvážou ruce. Něco takového si nepřejí ani iráčtí sunnitě, ani Kurdové, Saúdové,

Barack Obama se 20. ledna 2009 stane 44. prezidentem Spojených států.

Jordánci, ba patrně ani Turci; a samozřejmě, že si to vůbec nepřeje Izrael. Obamův plán tedy hrozí rozložit proamerickou alianci v regionu. Pokud se mají věci vyvíjet jinak, musí Obama buď dosáhnout zásadní dohody s Íránem, nebo ponechat na jihu Iráku reziduální síly. Jenže co může americký prezident islámskému režimu nabídnout za to, že se vzdá primárního bezpečnostního zájmu, ptá se Friedman. A opravdu – i když patrně dojde k navázání oficiálních diplomatických styků a normalizaci vztahů v řadě oblastí, k žádné vše řešící dohodě se nejspíše neschyluje. Zatím se tedy zdá nejpravděpodobnější varianta, podle níž v Iráku nakonec přece jen zůstanou americké reziduální síly.

Afghánistán

To ovšem zkomplikuje řešení druhého úkolu, totiž vítězství v Afghánistánu a polapení Usámy bin Ládina, k němuž se Obama výslovně zavázal. Aby na něco takového mohl vůbec pomýšlet, aniž bude čekat na plánované nové jednotky, musí maximum sil z Iráku přesunout na afghánské území. Strategie „afghanizace“ konfliktu, dlouho nedoceňovaná, totiž vzhledem k masivním dezercím z poslední doby aktuálně nic neřeší a situace si žádá zvýšenou přítomnost západních jednotek. (Jak už jsem napsal jinde, Afghánci zpravidla prokazují loajalitu vítězi – a z otevřených zdrojů lze získat odhady, podle nichž jsou příjmy Tálibánu z obchodu s drogami možná až

dvacetkrát větší než příjem kábulské vlády. Bez rozšíření operací na pákistánské území a zničení ekonomického základu tálibánské moci je patrně vítězství v této válce již nemožné.)

Americká armáda je po sedmi letech války vyčerpaná a kompletní odchod z Iráku se jí zřejmě nezdaří. Ke zvýšení západní vojenské přítomnosti v Afghánistánu bude tedy Obama potřebovat pomoc evropských členů NATO. Někjaké jednotky patrně dostane, jako výraz dobré vůle a vděčnosti za to, že skončí s Bushovou politikou dělení Evropy. Evropa ale nemá mnoho rezervních expedičních jednotek, prochází finanční krizí a recesí a veřejné mínění bude většinou proti zvýšení angažovanosti v Afghánistánu. Obama bude tedy na jaře 2009 konfrontován se skutečností, že Evropa mu nedá vše, co by chtěl. Pak se musí rozhodnout, zda bude pokračovat ve válce bez vyhlídky na úspěch (Friedman se domnívá, že ani celé NATO dohromady nemá dost jednotek, aby tuto válku vyhrálo), stáhne se a umožní návrat Tálibánu k moci, nebo se pokusí s Tálibánem jednat o podmínkách odchodu ze země. Dodejme, že ať už se Obama rozhodne pro kteroukoliv variantu, islamistům stačí prostě čekat a zdržovat, protože jejich postavení dominantní síly v zemi se dezercemi z vládního tábora postupně zlepšuje.

Rusko

Co se týče Ruska, Friedman očekává, že na Ukrajině zvítězí proruská orientace a Moskva v postsovětském prostoru (neboli „blízkém zahraničí“) vytvoří sféru vlivu dříve, než Obama vybere z Bushových dobrodružství jižněji a bude moci účinně oponovat. Pokus angažovat Evropu do zadržování Rusů podle analytika Stratforu nedopadne dobře, zejména Německo

je totiž na Moskvě energeticky závislé a nechce se stát znova bojištěm studené války. Británie a možná Francie by se mohly zachovat jinak, ale k revitalizaci NATO jakožto aliance zaměřené proti Moskvě to zřejmě nepostačí. Friedman navíc nesleduje vzájemné vztahy jednotlivých Obamových výzev, takže ještě dodejme, že k řešení iránského problému – ve vztahu k Iráku a zejména k jadernému programu – Obama potřebuje diplomatickou spolupráci Moskvy, zatímco NATO je zase na Rusech závislé kvůli logistice afghánskému tažení.

Rusko je ovšem ochotno jednat. Chystá se od Obamy žádat něco na způsob nové Jalty. Mezi evropskými spojenci USA dnes nejradikálnější protiruský kurs zastávají země, které ke skutečnému zadržování ruského postupu mohou přispět velmi málo, zatímco vojensky silné státy tak radikální být nechtějí nebo ani nemohou. A čím bude Evropa roztržštěnější a z perspektivy Bílého domu nepřehlednější – také kvůli sporu o protiraketovou základnu – tím vyšší je pravděpodobnost, že Obama tísňený závazky jinde nakonec přistoupí na dvoustrannou dohodu s Moskvou a vykáže protentokrát rozhádaným spojencům místo kdesi v druhé řadě nového evropského uspořádání.

Rusko bez ukrajinských zdrojů a zbrojního průmyslu může jen těžko aspirovat na návrat k plnohodnotnému statusu velmoci. Jestliže ale Moskva obnoví svůj vliv na Ukrajině, USA ztratí nejdůležitější geopolitický zisk studené války – fatálně oslabené Rusko. Kontrolovat postup Kremlu v mezinárodních záležitostech pak bude mnohem těžší než dosud, dokonce i kdyby evropská aliance začala znova fungovat. Obama však v důsledku dědictví po Bushovi nemá prakticky šanci návratu Rusů na Ukrajinu zabránit.

Test BVT-5 amerického systému GMD na Vandenbergově základně v Kalifornii

Tři výzvy v dekádě

Kromě úkolů, které bude muset nový prezident řešit prakticky ihned po nástupu do úřadu, existují ovšem i další, jež bude zapotřebí zvládnout v bezprostředně následujících letech. Tři hlavní definuje Center for Strategic and Budgetary Assessments (CSBA) následovně:

Za prvé: Bude třeba v globálním měřítku porazit islámské militanty, sunnitské i šíitské. Tyto skupiny využívají metod nepravdělné války a volí asymetrické strategie. Postupně přecházejí k využití moderních komunikačních a informačních technologií, raket delšího doletu, řízených střel a bezpilotních prostředků (UAV), ale také pokročilých protitankových zbraní. Lze předpokládat, že během jedné až dvou dekád tato uskupení získají rakety, dělostřelectvo, minomety a řízené střely se zdokonaleným naváděním (guidance-rockets, artillery, mortars and missiles, G-RAMM). Obrana klíčových statických cílů v nepravdělných konfliktech pak bude velmi ztížena, CSBA navrhuje klást poté větší důraz na prevenci a řešení konfliktů místními prostředky. Úvahy o možnosti přímého boje s podobnou „superguerrillou“ v dokumentech CSBA nenalezneme; snad by jí případně mohl být „difúzní boj“ izraelských autorů Groll-Yaariho a Assy.

Za druhé: Čína sílí a v důsledku toho roste riziko jejího hostilního jednání, zejména kvůli Tchajvanu. Přitom se nechová jako primárně pozemní mocnost, ale usiluje o získání prostředků sloužících ke kontrole globálních prostorů, jako je vzduch, oběžná dráha, kybernetický prostor, moře, mořské hlubiny. Kapacity, které ČLR získává modernizací a zbrojením, pak označuje CSBA jako kapacity k zabránění vstupu do prostorů (Anti-access/area-denial, A2/AD). Jedná se o systémy, jejichž smyslem je zbrzdit příchod amerických jednotek do oblastí, udržet je mimo jejich efektivní dosah či dostřel, a pokud se snaží do cílového prostoru proniknout, zničit je. Jde především o balistické střely a střely s plochou dráhou letu zasahující předem základny a koncentrace vojsk, ponorky, protilodní střely, pozemní protilodní systémy včetně balistických raket určených k útokům na bojová uskupení letadlových lodí. Dále Čína vyvíjí zbraně určené proti řídicím a informačním zařízením protivníka (counter-command, control, communications, computers, intelligence, surveillance and reconnaissance, C4ISR), jako jsou protidružicové zbraně, cyberzbraně, případně EMP generátory a podobně. Již současný arsenál by podle analýzy CSBA v případě invaze na Tchajvan zabránil včasnému přísunu amerických posil, zatímco preventivní umístění jednotek na ostrově nepřichází v úvahu z politických důvodů. A2/AD i C4ISR kapacity Říše středu přitom stále rostou

a vzhledem k lidnatosti ČLR nepřichází v úvahu ani preventivní zásah proti nim formou pozemní operace na pevnině.

Za třetí: V příštích letech se objeví regionální mocnosti druhého nebo třetího řádu s jadernými zbraněmi, jako je již dnes KLR nebo potenciálně Írán. Tyto státy se kromě ZHN orientují na jednotky zvláštního určení a v případě Íránu také na nepravdělné jednotky. Postupně získávají kapacity G-RAMM a také A2/AD – ponorky, pokročilé protilodní miny atp. CSBA vymezuje úkol amerických ozbrojených sil v tomto případě jako schopnost dosáhnout změny režimu a kontrolovat zařízení spojená se ZHN.

Žádná z uvedených výzev sice jednotlivě nesnese srovnání s výzvami studené války, na druhé straně však z nich pro americkou armádu plynou úkoly složitější než jaké dostávala v době „unipolárního momentu“ (1990–2001). Nejde již o střet s mocností stavící podobnou armádu jako USA, ani o krátké konvenční tažení proti regionální mocnosti jako v „unipolárním momentu“. Potenciální protivníci plně uznávají americkou převahu v metodách vševojskového boje (combined arms) a orientují se proto na asymetrické strategie. Tomu ovšem neodpovídá příprava ani design současných amerických jednotek, a dokonce ani jednotek právě budovaných.

CSBA podrobně rozebírá stávající program výstavby jednotek schopných čelit „celospektrálním“ úkolům (klasické vševojskové operace,

nijak nenasvědčující rychlému přeorientování jednotek mezi úkoly – a zvýšení nároků přichází ve chvíli, kdy kvality důstojníků i poddůstojníků klesají a snižují se rekrutační standardy pro mužstvo. Otázkou samozřejmě je, zda nepravdělné operace nesvěřit specializovaným jednotkám, jak to navrhuje expertní sdružení ve Straus Military Reform Project. Groll-Yaari a Assa jsou ovšem přesvědčeni, že ekonomické a politické náklady na budování „dvoukolejných“ ozbrojených sil si dnes žádná země prostě nemůže dovolit.

Rozpočtové výzvy

Otázku rozpočtových omezení a neúnosného růstu nákladů na výzkum, vývoj a akvizici nové výzbroje zmínil už stávající ministr obrany Robert M. Gates. V zářijovém proslovu na washingtonské Národní univerzitě obrany zmínil problém, který plyne z drahých technologických inovací způsobujících strukturální odzbrojování – pokles počtu jednotek výzbroje v důsledku neúnosného nárůstu jejich ceny. V samém úvodu zmíněný Norman R. Augustine si v 80. letech poprvé všiml, že jednotková cena technologicky vyspělého vybavení se za dekádu až zčtyřnásobí, zatímco „jiné relevantní parametry“ jako hrubý domácí produkt zdaleka tak rychle nerostou. Tento proces pokračuje dodnes, Gates však nyní konstatuje, že „výměna kvantity za kvalitu“ už zřejmě překročila rozumné meze a stala se kontraproduktivní. (Goll-Yaari a Assa zase například konstatují, že letoun F-22 v ceně 100 milionů dolarů představuje „konceptuální a eko-

Letoun F-22 je zatím ve výzbroji US Air Force 122.

podpůrné operace v nepravdělném konfliktu vedeném primárně místními silami, stabilizační operace, změna režimu a zabezpečení ZHN), který počítá s rozšířením stávajících ozbrojených sil o 65 000 mužů. Konstatuje přitom, že dovednosti pro pravidelné a nepravdělné operace se velmi liší, jejich získání je náročné, stávající zkušenosti

nomickou hranici“, kterou by nebylo rozumné překonat.) Vznikají drahé a specializované zbraňové systémy, jejichž použitelnost v nynějších konfliktech je často omezená, zatímco nutné vybavení pro válčící jednotky je dnes často vyvíjeno vlastně na koleně. V následném interview Gates sice vyjádřil uspokojení nad skutečností,

že bylo indikativně stanoveno rozpočtové „dno“ pro obranné výdaje na úrovni 4 % HDP, zároveň ale řekl, že v příštích letech bude Pentagon rád, pokud rozpočet vůbec udrží krok s inflací.

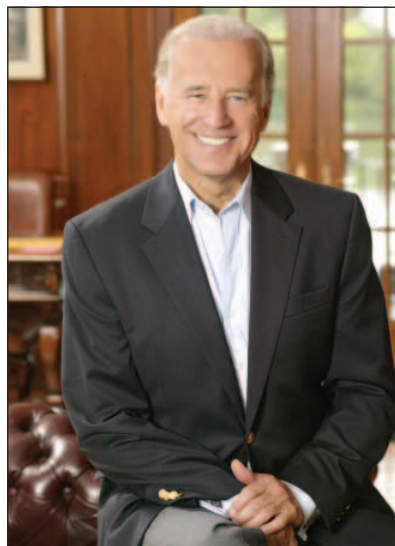
Studie Defense Business Board nazvaná příznačně „Rozhodování ve fiskálně omezeném prostředí“ formulující doporučení pro příští vládu je podstatně opatrnější než ministr. Konstatuje, že dlouhodobé programy Pentagonu jsou bez výrazného zvýšení příjmů, které ovšem nepřichází v úvahu, neudržitelné. DBB doporučuje, aby namísto opatrného škrtání ve všech programech došlo ke kvalifikovanému přeměrování fondů do programů skutečně perspektivních. Jen mezi lety 2000 až 2007 totiž vzrostly náklady na hlavní výzbrojní programy ze 783 miliard dolarů na 1,2 biliónu dolarů, tj. o více jak 150 %. Racionalizace výzkumu a vývoje spolu s úsporou provozních nákladů (tvorí až 42 % celkových nákladů ministerstva) má tak podle DDB umožnit splnění nových úkolů při omezených fondech.

A právě tak bude teď nadlouho znít úkol Pentagonu – a dost možná, že už napořád. Kosiak ve studii CSBA věnované dlouhodobým rozpočtovým trendům konstatuje, že při stávající politice by státní rozpočtový deficit USA v roce 2050 dosáhl až 20 % celkových příjmů. Rostoucí náklady na výzkum a vývoj, rostoucí pořizovací a provozní náklady ministerstva obrany se střetávají s rostoucím tlakem na sociální výdaje a především s nepříznivým demografickým vývojem americké společnosti. Generace poválečného baby-boomu totiž odchází do penze a porodnost je už dlouho nízká, klesá tedy podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva. Proto Kosiak v zásadě předpokládá, že obranný rozpočet na rok 2009 představuje dlouhodobý strop možností americké ekonomiky a zůstane-li všechny ostatní parametry konstantní, přinejmenším v nejbližších dvou dekádách se výrazněji nezvýší. Dlouhodobý finanční výhled státního rozpočtu USA je označován jako problematický a neudržitelný. Toto hodnocení přitom vzniklo ještě před nástupem finanční krize, která nepochybně dále zvýší existující tlak na omezování obranných výdajů, a zohledňuje proto pouze dopad dlouhodobých strukturálních faktorů (snížování daní za Busha, růst sociálních a obranných výdajů).

Protože současné plány Pentagonu se výrazně rozcházejí s jeho finančními možnostmi, Kosiak zmiňuje následující strategie úspor: Zmenšení ozbrojených sil (to ale, jak jsme viděli výše, protirečí plánům i potřebám), zvolnění tempa výměny starší výzbroje za novou, smíření se se stárnoucím arsenálem, snížení ceny výzbroje, transformace ozbrojených sil s použitím skutečně revolučních technologií (bezosádková bojová vozidla a letadla, přesné zbraně dlouhého dosahu atp.) s ohledem na lepší plnění nových úkolů, které by umožnilo úsporu nákladů.

Globální a civilizační výzvy

Nejnovější zpráva americké Národní zpravodajské rady (National Intelligence Council, NIC) „Globální trendy 2025: Změněný svět“ je ještě méně optimistická než Kosiak. Podle ní bude vliv USA ve světě postupně, ale setrvale klesat, zúží se jejich manévrovací prostor a země bude nucena činit mnohá bolestná rozhodnutí, zda investovat do globálních ambicí, nebo spíše do domácích záležitostí. Vzroste vliv událostí v Číně nebo v Rusku na americkou politiku. Zpráva zmiňuje trvající roli Spojených států v Asii a na Středním východě, o roli v Evropě však nehovoří.

Budoucí viceprezident Joseph Biden je znám jako kritik dosavadní zahraniční politiky USA.

Vznikající multipolární svět bude podle autorů méně stabilní než býval svět bipolární nebo multipolární. Kolem roku 2025 by měla být nejsilnější vojenskou mocností světa Čína, velmi slibnou budoucnost zpráva předpovídá také Indii, Rusku a Brazílii. Vzrůst by měl vliv Indie, Íránu, Turecka. Vznikne ovšem nedostatek zdrojů; kromě již nyní klesající těžby ropy dojde i ke zhoršení zásobování vodou a potravinami, mimo jiné v důsledku změn klimatu (viz dále článek na str. 10–11). Všechny stávající energetické technologie dohromady nebudou s to nahradit výpadek neobnovitelných zdrojů a přechod na nové zdroje bude pomalý a obtížný. Rychlé a levné změny lze očekávat pouze při využívání větrné a sluneční energie. Vše dohromady vyvolá velký tlak na zdroje, který se může promítnout do vážných bezpečnostních hrozeb, zejména do mezinárodních ozbrojených konfliktů.

Hrozba terorismu podle NIC potrvá, šíření nových technologií zvýší nebezpečí útoku s použitím ZHN. V Pákistánu, Afghánistánu, Jemenu a Nigérii budou vznikat skupiny mladých islámských radikálů. Íránský jaderný program může být následován dalšími mocnostmi Středního východu (to už se fakticky děje dnes, dokon-

ce i v Severní Africe) a důsledky takového vývoje mohou být nebezpečné; mírně vzroste aktuálně nevelké riziko použití jaderné zbraně.

Stávající mezinárodní instituce typu OSN vytvořené pro geopolitický pořádek s vedoucí rolí USA budou mít problémy s adaptací, vzroste naopak vliv regionálních organizací v Asii, Evropě a Severní Americe.

V době „unipolárního momentu“ a v letech bezprostředně následujících si Spojené státy zbavené strategického protivníka mohly v bezpečnostní sféře dovolit poměrně bezstarostné utrácení. Toto období však nyní končí. Obamova administrativa bude muset starostlivě přehodnotit řadu superdrahých technologických projektů zahájených během úřadování Rumsfelda a Bushe, aby mohla se stávajícími prostředky čelit reálným bezpečnostním výzvám.

„V mnoha částech světa jsme znovu a znovu vynakládali nesmírnou námahu a nesmírně mnoho peněz ani ne tak pro svou velikost, jako pro její stín“, napsal v roce 1966 senátor James William Fulbright. Jeho slova znějí po dvaatřiceti letech mnohem osudověji než v okamžiku, kdy byla poprvé vyřčena.

Karel DOLEJŠÍ ■

Titulní foto: Příslušníci americké námořní pěchoty v severním Afghánistánu likvidují municí.
Foto: DefenseLink, wikimedia

Prameny:

Bennett, J. T.: Advisers: Overhaul DoD Arms Buying. After Overruns, „Business as Usual No Longer an Option“. Defense News, October 27, 2008. <http://www.defensenews.com/story.php?i=3788678>
Biden, J.: Missile Defense Delusion. The Washington Post, December 19, 2001
Dolejší, K.: Afgánistán – čekání na strategii. ATM 6/2008
Friedman, G.: Obama's Challenge. Stratfor, November 5, 2008. http://www.stratfor.com/weekky/20081105_obama_s_challenge
Fulbright, J. W.: Pýcha moci. Svoboda, Praha 1969
Global Trends 2025: A Transformed World (Washington, DC: National Intelligence Council, November 2008)
Groll-Yaari, Y. - Assa, H.: Diffused Warfare. The Concept of Virtual Mass. Reuven Chaikin Chair in Geostrategy, University of Haifa, 2007
Kloubek, M.: Obama si za svého spolukandidáta zvolil silného kritika protiraketové obrany. <http://www.greenpeace.org/czech/news/obama>
Kosiak, S. M.: US Defense Budget. Options and Choices for the Long Haul (Washington, DC: Center for Strategic and Budgetary Assessments, 2008)
Krepinevich, A.: An Army at the Crossroads (Washington, DC: Center for Strategic and Budgetary Assessments, 2008)
Krepinevich, A. - Martinage, R. - Work, R.: The Challenges to US National Security (Washington, DC: Center for Strategic and Budgetary Assessments, 2008)
Mooney, K.: Biden's Opposition to Contra Aid, Missile Defense Open to Criticism. August 27, 2008. <http://www.cnsnews.com/public/content/article.aspx?RsrcID=34652>
National Defense University (Washington, D.C.). Speech. As Delivered by Secretary of Defense Robert M. Gates, Washington, D.C., Monday, September 29, 2008. <http://www.defenselink.mil/speeches/speech.aspx?speechid=1279>
Punaro, A. - Haverman, J. - Wright, J. - Krieg, K. - Dreifus, H. - Marks, D.: Decision Making in a Fiscally-Constrained Environment. Defense Business Board, October, 2008. http://www.insidedefense.com/secure/data_extra/pdf7/dplus2008_2841.pdf
Question and Answer Session with Secretary Gates following remarks at National Defense University's Distinguished Lecture Program at Ft. Leslie J. McNair, Washington, D.C., Sept. 29, 2008. <http://www.defenselink.mil/transcripts/transcript.aspx?transcriptid=4295>